DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 29 april 1999 *

I mål C-267/97,

angående en begäran i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, från Cour supérieure de justice (Luxemburg), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Éric Coursier

och

Fortis Bank SA,

Martine Bellami, gift Coursier

* Rättegångsspråk: franska.

angående tolkningen av artikel 31 första stycket i den ovannämnda konventionen av den 27 september 1968 (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1, och i dess ändrade lydelse, s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 26) och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 43),

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-P. Puissochet samt domarna P. Jann, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann och D. A. O. Edward (referent),

generaladvokat: A. La Pergola,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Éric Coursier, genom advokaten Jean Kauffman, Luxemburg,

— Fortis Bank, genom advokaten Jean-Paul Noesen, Luxemburg,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren José Luis Iglesias Buhigues och Gérard Berscheid, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 2 april 1998 av: Éric Coursier, Fortis Bank SA och kommissionen,

och efter att den 28 maj 1998 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Cour supérieure de justice har genom beslut av den 26 juni 1997, som inkom till domstolens kansli den 22 juli 1997, i enlighet med protokollet av den 3 juni 1971 om domstolens tolkning av konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område ställt en fråga till domstolen om tolkningen av artikel 31 första stycket i den ovannämnda konventionen av den 27 september 1968 (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT L 304, s. 1, och i dess ändrade lydelse, s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14), enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 26) och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1, svensk utgåva, C 15, 1997, s. 43, nedan kallad Brysselkonventionen).

2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan å ena sidan Éric Coursier, som är bosatt i Frankrike, och å andra sidan Fortis Bank SA (nedan kallad Fortis), Luxemburg, och

Martine Bellami, gift Coursier, som är bosatt i Frankrike, avseende verkställighet i Luxemburg av ett avgörande meddelat den 6 januari 1993 av Cour d'appel de Nancy (Frankrike) (nedan kallad det omtvistade avgörandet), varigenom makarna Coursier-Bellami förpliktades att till Fortis återbetala ett lån som banken hade beviljat dem.

3 Den 13 augusti 1990 beviljade Fortis makarna Coursier-Bellami ett lån om 480 000 LFR. Eftersom makarna inte uppfyllde sina åtaganden, sade Fortis den 22 mars 1991 upp detta lån och väckte talan mot makarna Coursier-Bellami vid den domstol där de hade hemvist, enligt artiklarna 13 och 14 i Brysselkonventionen om behörighet vid konsumenttvister. Genom det omtvistade avgörandet förpliktades makarna Coursier-Bellami att till Fortis utge 563 282 LFR, jämte avtalad ränta samt ersätta rättegångskostnaderna. Detta avgörande delgavs gäldenärerna den 24 februari 1993.

4 Efter en ackordsuppgörelse (*redressement judiciaire*) avseende Éric Coursier, som drev ett utskänkningsställe i Rehon (Frankrike), beslutade Tribunal de commerce de Briey (Frankrike) den 1 juli 1993 att försätta Éric Coursier i konkurs, i vilken Fortis anmälde att det hade en fordran.

5 Genom ett beslut av den 16 juni 1994 (nedan kallat konkursbeslutet), beslutade Tribunal de commerce de Briey att avskriva konkursen på grund av bristande tillgångar och påpekade att "borgenärerna skall återfå sin rätt att individuellt vidta rättsliga åtgärder enbart under de villkor som föreskrivs i artikel 169 i lagen av den 25 januari 1985".

6 Artikel 169 första stycket i lag nr 85/98 av den 25 januari 1985 om konkurs och förenklat konkursförfarande för företag, vilken ingår i avsnitt II "Avskrivning av konkurs" i denna lag, i den version som trädde i kraft den 1 oktober 1994 och som i det förevarande fallet inte innebär någon ändring av betydelsen av den föregående versionen, har följande lydelse:

"Ett beslut om avskrivning av konkurs på grund av bristande tillgångar medför inte att borgenärerna har rätt att individuellt vidta rättsliga åtgärder gentemot gäldenären, utom om fordran grundas på

1. en brottmålsdom, antingen på grund av omständigheter som ligger utanför gäldenärens näringsverksamhet eller på grund av skattebedrägeri, varvid i så fall rätten enbart tillkommer statskassan,

2. rättigheter som är anknutna till borgenärens person.

En borgensman eller solidariskt ansvarig som har betalat i gäldenärens ställe kan dock väcka talan mot denne."

7 Éric Coursier anställdes därefter i Luxemburg och var gränsgångare. Således ansökte Fortis vid Justice de paix de Luxembourg om införsel i lön avseende Éric Coursier. Inom ramen för detta förfarande fattade ordföranden för Tribunal d'arrondissement de Luxembourg den 2 juli 1996, med stöd av Brysselkonventionen, beslut om verkställighet av det omtvistade avgörandet.

8 Éric Coursier överklagade genom ansökningar av den 9 och den 14 augusti 1996 i enlighet med artikel 36 i Brysselkonventionen detta beslut till Cour supérieure de justice. Han anförde därvid att det omtvistade avgörandet skulle förklaras vara verkställbart i Luxemburg enligt artikel 31 i Brysselkonventionen, eftersom det, enligt artikel 169 första stycket i lag nr 85/98, inte längre kunde verkställas i Frankrike.

9 Enligt artikel 1 första stycket i Brysselkonventionen är konventionen tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Enligt artikel 1 andra stycket andra punkten omfattar konventionen inte konkurs, ackord och liknande förfaranden.

10 I artikel 31 första stycket, som ingår i avsnitt 2, benämnt "[v]erkställighet", i avdelning III i Brysselkonventionen, föreskrivs följande:

"En dom som har meddelats i en konventionsstat och som är verkställbar i den staten skall verkställas i en annan konventionsstat sedan domen, på ansökan av part, har förklarats vara verkställbar där."

11 Eftersom Cour supérieure de justice ansåg att det under tvisten uppkommit ett problem avseende tolkningen av Brysselkonventionen, beslutade den att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

"Kan verkställbarheten, som är en förutsättning för att en dom skall erkännas och verkställas enligt artikel 31 första stycket i Brysselkonventionen, påverkas av en dom som meddelats i ursprungsstaten inom ramen för ett konkursförfarande — ett rättsområde som inte omfattas av konventionens tillämpningsområde — men som

inte erkänns i nationell rätt i den stat där verkställighet begärs och som för den ena av parterna innebär immunitet mot verkställighet av den dom som begärs verkställd i den stat där domen har meddelats?"

Tolkningsfrågans räckvidd

12 För att besvara den ställda frågan skall inledningsvis det omtvistade avgörandets samt konkursbeslutets räckvidd och rättsverkningar undersökas.

13 Det framgår av själva ordalydelsen av det omtvistade avgörandet att det har verkställbar form. Detta avgörande delgavs makarna Coursier-Bellami den 24 februari 1993 och fick rättskraft, då den inte överklagades.

14 Det är ostridigt att ett sådant avgörande omfattas av Brysselkonventionens tillämpningsområde och att det som sådant kan omfattas av det system för erkännande och verkställighet som föreskrivs i avdelning III i konventionen.

15 Det framgår av handlingarna i målet att makarna Coursier-Bellami inte har påstått att den skyldighet som fastställts i det omtvistade avgörandet har upphört genom att skulden har betalats eller av någon annan anledning, såsom preskription.

16 Vad beträffar konkursbeslutet, avser det ett annat rättsområde, nämligen konkurs, vilket är uttryckligen uteslutet från Brysselkonventionens tillämpningsområde genom artikel 1 andra stycket andra punkten.

17 Det framgår av handlingarna i målet vid den nationella domstolen att Tribunal de commerce de Briey, i enlighet med artikel 167 i lag nr 85/98, har beslutat om avskrivning av konkursen av det skälet att det blivit omöjligt att fortsätta konkursförfarandet på grund av bristande tillgångar.

18 I enlighet med artikel 169 första stycket i lag nr 85/98 leder beslut om avskrivning av konkurs på grund av bristande tillgångar till ett förbud för borgenärerna att individuellt vidta rättsliga åtgärder gentemot gäldenären. Enligt de uppgifter som domstolen har tillgång till leder denna bestämmelse inte till att gäldenärens betalningsskyldighet upphör, och det kvarstår således en skyldighet för denne. Om han självmant gör upp med borgenären kan inte en sådan betalning betecknas som en betalning utan grund, vilken kan bli föremål för återkrav.

Tolkningsfrågan

19 Enligt Fortis ger artikel 169 i lag nr 85/98 enbart Éric Coursier ett slags immunitet mot verkställighet, vilken enbart gäller i Frankrike. Denna immunitet inverkar inte i sig på det omtvistade avgörandets verkställbarhet som följer av artikel 31 första stycket i Brysselkonventionen.

20 Éric Coursier anser att enligt artikel 169 i lag nr 85/98 har det omtvistade avgörandet förlorat sin verkställbarhet gentemot honom. Det framgår i synnerhet av ordalydelsen av artikel 31 första stycket i Brysselkonventionen att den personliga immunitet mot verkställighet som han åtnjuter i Frankrike även kommer honom till del i andra konventionsstater.

21 Enligt kommissionen uppfyller det omtvistade avgörandet inte det villkor som anges i artikel 31 första stycket i Brysselkonventionen, enligt vilken en dom skall vara verkställbar i ursprungsstaten. Det omtvistade avgörandet skall nämligen inte tillerkännas större auktoritet och verkan än den har i ursprungsstaten. I det avseendet har konkursbeslutet, även om det inte omfattas av Brysselkonventionens tillämpningsområde enligt artikel 1 andra stycket andra punkten, ett inflytande som är oupplösligt förbundet med verkställigheten av det omtvistade avgörandet.

22 Vad beträffar tolkningsfrågans ordalydelse, skall det understrykas att ett sådant avgörande som det omtvistade avgörandet i princip kan omfattas av det system för erkännande av domar som föreskrivs i första avsnittet i avdelning III (artiklarna 26—30) i Brysselkonventionen.

23 Systemet för verkställighet av domar fastslås i avsnitt 2 i avdelning III (artiklarna 31—45) i Brysselkonventionen. Det framgår av artikel 31 första stycket, som är en del av detta system, att en dom måste vara verkställbar i ursprungsstaten för att den skall kunna verkställas i den stat där verkställighet begärs.

24 Det skall dock göras skillnad mellan å ena sidan frågan om en dom är verkställbar i formell mening och å andra sidan frågan om denna dom inte längre kan verkställas på grund av betalning av skulden eller av något annat skäl.

25 Brysselkonventionen avser att underlätta den fria rörligheten för domar, genom att införa ett enkelt och snabbt förfarande i den konventionsstat där verkställighet av en utländsk dom begärs. Detta verkställighetsförfarande är ett självständigt och komplett system (se i det avseendet dom av den 2 juli 1985 i mål 148/84, Deutsche Genossenschaftsbank, REG 1985, s. 1981, punkt 17, och av den 21 april 1993 i mål C-172/91, Sonntag, REG 1993, s. I-1963, punkterna 32 och 33).

26 Således skall, enligt artikel 34 i Brysselkonventionen, förfarandet vid ansökan om verkställighet äga rum snarast, utan att motparten [den part mot vilken verkställighet har begärts] i detta skede av förfarandet skall ges tillfälle att yttra sig över ansökan.

27 Enligt artikel 36 i Brysselkonventionen får motparten inte yttra sig förrän i ett senare skede av förfarandet, nämligen när denne söker ändring av det avgörande genom vilket verkställighet beviljas vid en av de domstolar som nämns i artikel 37 första stycket i konventionen.

28 Således har domstolen fastslagit att Brysselkonventionen enbart reglerar förfarandet för verkställighet av utländska exekutionstitlar och inte berör verkställighet i egentlig mening, vilken fortsatt omfattas av den nationella rätten vid den domstol där talan har väckts (se domen i det ovannämnda målet Deutsche Genossenschaftsbank, punkt 18, och av den 4 februari 1988 i mål 145/86, Hoffmann, REG 1988, s. 645, punkt 27).

29 Det framgår av Brysselkonventionens allmänna systematik att begreppet "verkställbar" i artikel 31 i denna konvention enbart avser verkställbarheten i formell mening av utländska avgöranden och inte de villkor som gäller för verkställighet av dessa avgöranden i ursprungsstaten.

30 Denna tolkning stöds av rapporten om konventionen av den 26 maj 1989 (EGT 1990, C 189, s. 35). Även om uttrycket "förklarats vara verkställbar" i artikel 31 i Brysselkonventionen har ersatt uttrycket "har verkställbar form" i dess ursprungliga version, för att göra denna konvention förenlig med Luganokonventionen av den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 319, s. 9), kan enligt stycke 29 i rapporten dessa två uttryck i praktiken anses vara likvärdiga.

31 Härav följer att ett sådant avgörande som det omtvistade avgörandet, som i formell mening är verkställbart, i princip skall omfattas av det system för verkställighet som föreskrivs i avdelning III i Brysselkonventionen.

32 Vad beträffar ett sådant avgörande som konkursbeslutet — ett rättsområde som är uttryckligen uteslutet från Brysselkonventionens tillämpningsområde — ankommer det på domstolen i den stat där verkställighet begärs inom ramen för en talan väckt i enlighet med artikel 36 i Brysselkonventionen att enligt sin nationella rätt, inklusive den internationella privaträttens regler, avgöra vilka rättsverkningar detta avgörande har i den staten.

33 Den ställda frågan skall således besvaras på så sätt att begreppet "verkställbar" i artikel 31 första stycket i Brysselkonventionen skall tolkas så, att det enbart avser verkställbarheten i formell mening av utländska avgöranden och inte de villkor som gäller för verkställighet av dessa avgöranden i ursprungsstaten. Det ankommer på domstolen i den stat där verkställighet begärs inom ramen för en talan väckt i enlighet med artikel 36 i Brysselkonventionen att enligt sin nationella rätt, inklusive den internationella privaträttens regler, avgöra vilka rättsverkningar ett avgörande som har meddelats i ursprungsstaten i samband med ett konkursförfarande har i den staten.

Rättegångskostnader

34 De kostnader som har förorsakats kommissionen, som har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 26 juni 1997 har ställts av Cour supérieure de justice — följande dom:

Begreppet "verkställbar" i artikel 31 första stycket i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde, enligt konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde och enligt konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde skall tolkas så, att det enbart avser verkställbarheten i formell mening av utländska avgöranden och inte de villkor som gäller för verkställighet av dessa avgöranden i ursprungsstaten. Det ankommer på domstolen i den stat där verkställighet begärs, inom ramen för en talan väckt i enlighet med artikel 36 i Brysselkonventionen, att

enligt sin nationella rätt, inklusive den internationella privaträttens regler, avgöra vilka rättsverkningarna är på dess territorium av ett avgörande som har meddelats i ursprungsstaten i samband med ett konkursförfarande.

Puissochet Jann Moitinho de Almeida

Gulmann Edward

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 29 april 1999.

R. Grass J.-P. Puissochet

Justitiesekreterare Ordförande på femte avdelningen